

Biomorph

Beszélgetés Gerle Margit DLA

Ferenczy-díjas képző- és iparművésszel

Gerle Margit tevékenységét, munkásságát régóta figyelemmel kísérem. Ha rá gondolkok, akkor mindig a keresés, az anyag lehetőségeinek keresése jut elsőként az eszembe. Művészetének kiindulópontja az organikus forma, a természeti, növényi világ. Kezdetben az organikus formák létrehozása foglalkoztatta, később az általa megteremtett tárgyak átláthatósága. Így, az egyik formára a másik forma által adott válaszként jelent meg nála először a kőanyaggal szemben a papír – ami aztán teljesen új lehetőségeket és távlatokat adott a számára, nem utolsósorban hollandiai és Japánban tett tanulmányútjának köszönhetően, aztán pedig a papíragyag.

– Kerámiáidat sajátosan visszafogott színek, tiszta felületek jellemzik, a természeti formákból kiinduló elvont tárgyaid a kerámia számomra rideg anyagában merevedtek meg. Saját feszültség teremtődött így. Adódik ebből a kérdés, honnét a természeti formák iránti érdeklődés, s honnét a kerámia iránti érdeklődés?

– A Föld és Tűz jegyében születtem, tehát eleve elrendeltetett, hogy keramikus legyek. A természettel való kapcsolatomban a gyerekkoromba vezet vissza, onnét ered, hiszen egy nagy kert közepén lévő házban nőttem fel, napról napra, évről évre figyelhettem annak változását, mozgását, fejlődését, pusztulását. Felnőttként saját családommal ma is egy ilyen alaphelyzetű környezetben élek, amelyből életerőt, kreatív energiát gyűjthetek.

– Anyagok – formák – színek. Másképpen látja ezt a kiállítások látogatója és másképpen az, aki megteremti azokat. A művész nézőpontjából nézve hogyan határozza meg az egyik a másikat?

– Monokromitás, tiszta energia jellemzi munkáimat. Jobban kiemelhető így a szín karaktere, jelentéstartalma. Különböző kultúrákban különböző jelentése van a színeknek, mások az asszociációk is ezzel kapcsolatosan. Fontos számomra térerősségük is. A műtárgy mindig egy szellemi magatartás kifejezése, fegyelem és szabadság között egyensúlyozok. Értelmi és érzelmi energia-befektetés, ami sugároz, a néző befogadói szintjétől, nyitottságától függ, mely rétegig jut el.

– Tárgyaid korábban vagy kispasztikák voltak vagy térelemek, építészekkel, belsőépítészekkel dolgoztál együtt, házakat, szobákat díszítettél, de mindig kerámiával, én is keramikumművészként tartottalak számon. Magadat viszont ma már képző- és iparművészként határozod meg, amibe a keramikumművészi lét természetesen „belefér”, de a mai önértelmezésed kétségtelenül tágasabb a korábinál, nem beszélve arról, hogy új anyagok is megjelentek nálad.

– 1973-ban kaptam diplomát a Magyar Iparművészeti Főiskola kerámia szakán. Gyári tervezőként (designerként) kezdtem el dolgozni, majd hamarosan önálló munkába fogtam saját műtermemben. Azóta építészeti kerámiával és szobrászattal foglalkozom. Építészeti munkáim (számuk közel ötven) jellemzően térértelmezések, követik az architektúrát, műtárgyak azokra a pontokra, ahol az építész támogatni tudják – ilyen értelemben alkalmazott művészet volt az, amit csináltam. Autonóm szobraimat hosszú éveken át – többnyire mázatlan, anyagában színezett – kőcserépből és porcelánból készítettem.

A papír mint új médium mintegy tizenöt évvel ezelőtt jelent meg az eszköztáramban, majd a kőcserép és a papír kombinációja kezdett el érdekelni, a két matéria közös lehetőségei. Együttes alkalmazásuk egy műtárgyon belül, valamint a kettő összekeverése, amely egy új anyagot ad – a papíragyagot, papírporcelánt.

2000-ben a „Papír és Agyag” programommal a magyar művészek közül elsőként nyertem el az UNESCO Aschberg képzőművészeti ösztöndíját és dolgozhattam Hollandiában, az Európai Kerámiaművészeti Központban. Az intézet is jelentős anyagi és technológiai támogatást nyújtott. Kőcserép és rétegelt karton – az agyag és a papír változatos megjelenési formái közül választottam azt a kettőt, amelyet egy tárgyon belül alkalmazok.

A két anyag összekeverésével kapcsolatos kísérleteim elindításában nemzetközi példák segítettek, majd kidolgoztam saját módszeremet. Lent és örölt papírt egyaránt használok adalékanyagként; némikor elfedem a rostos felületet, máskor élek a papíragyag vizuális másságával. A kerámia alapanyagok súlyossága, a papír könnyű volta kényes egyensúlyjátékot tesz lehetővé.

2005-ben védtem meg *Papír, Agyag, Papíragyag* címmel írt disszertációmát és rendeztem meg e témában kiállításomat Budapesten, a MIE Ponton Galériájában.

2005-ben kaptam Ferenczy Noémi-díjat újító munkásságomért.

– *Új anyagok és új formák. Miképpen tudod jellemezni új tárgyaidat? Miképpen határozza meg az új anyag, az általad újabban használt papír magukat a tárgyakat?*

– 2005-ben Japánba kaptam ösztöndíjmeghívást egy önálló képzőművészeti kiállítás létrehozására a Kortárs Művészeti Központba, valamint előadások és munkabemutatók megtartására. Szobraimat a már jól ismert rétegelt kartonból készítettem, színezve felületüket. A rétegelt karton kemény anyag, vágható, színezhető, struktúrája rajzeszközzel a felszínre hívható. Az egyszerű technológiai ismereteket igénylő anyag hatalmas szabadságot ad, így a tartalmi részre összpontosíthatok.

– *Végső soron a forma és az anyag megválasztása, kiválasztódása is a létszemléletből és az ebből következő művészi világból következik. Hogy érzed, az, amit ma csinálsz, mennyiben folytatása a korábbi munkásságodnak, s miben haladja azt meg?*

– Az agyag tömörszerű formálási tradíciójától már régen eltávolodtam, szobraimon ritmikus perforációk jelentek meg, majd ezek egyre nagyobbak lettek. Ezután következett a papír és az agyag együttes jelenléte, és az anyagtalanítási folyamat a papír önállósodásához vitt el. Újfajta vizualitást nyertem, amely jellegzetes, egyéni útra vezetett. A formalkotás és a színek minimalizmusa puritán kifinomultságot eredményezett. A perforációk, a síkok átláthatósága téri gazdagságot adnak.

Folyamatos munka, építkezés jellemzi munkásságomat, fordulópontokkal. A 2000-es és a 2005-ös esztendő az, ami változást hozott; mindkettő az autonóm képzőművészet felé mutat – szobrászati feladatokkal foglalkozom. Ilyen értelemben bármi lehet az anyag,

hiszen legújabb szikár, csontszerű szobraimat éppenséggel fából készítettem. Témám azonban változatlanul a természet, annak formai és strukturális kutatása.

– *A Museion No. 1 kiállítótermében megrendezett kiállításodnak a Biomorph címet adtad. Számodra mi rögzül ebben a kifejezésben?*

– *Biomorph – Természet-forma – Természet-alakzat.* Közel tíz éve elindított sorozatom címének adtam, de a *Védett növények, Védett állatok* sorozatom címei is jelzik, hogy régóta ezen az úton járok. A természet lenyűgöző szépsége és ereje foglalkoztat, annak absztrakt, szimbolikus visszaadása, megfogalmazása, megjelenítése. Meditációra ösztönző szobrokat készítek; ezek a művek belső egyensúlyt mutatnak, ugyanakkor szellemi stimulálók.

Japánban tett utazásom óta szenvedélyesen készítek fotókat – egyrészt az inspirációs anyagot, másrészt a kész műtárgyaimat fényképezem –, minél pontosabban értelmezve azokat. A tárgy és árnyéka jelen esetben különös egységet képez, erre csak ritkán figyelünk.

A beszélgetést készítette: Füzi László